

Virkemiddel

Multifunktionel jordfordeling

Generelle betragtninger

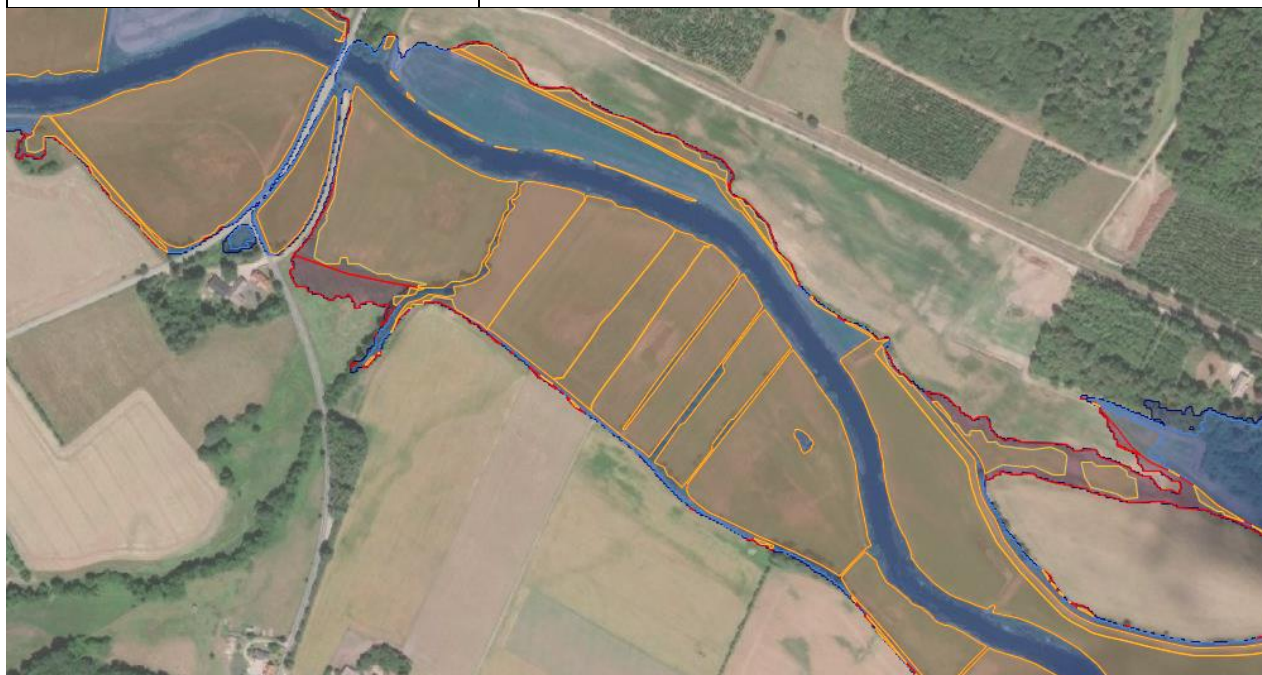
Nærværende beskrivelse af virkemiddel er en del af arbejdet med **Helhedsplan for vandhåndtering i Gudenåen.**

Dette virkemiddel er ét blandt mange, som er beskrevet i forhold til at løse udfordringerne med oversvømmelser i Gudenåen, og skal ses i en sammenhæng med de resterende beskrivelser.

Virkemiddelbeskrivelsen er udarbejdet af WSP i samarbejde med Gudenåkommunerne.

Multifunktionel jordfordeling

Tematik	Beskrivelse
Beliggenhed	Landbrugsarealer i langs hele Gudenåen
Kort	Kortet nedenfor viser et eksempel på markblokke udsat for oversvømmelser ved hhv. T20 og T100 hændelser. Vist med gul for T20 og rød for T100. Øvrige oversvømmede arealer er vist med blå.

Jordfordeling	Bemærkninger
Udfordring	<p>En lang række landbrugsarealer bliver i dag påvirket af oversvømmelser fra Gudenåen både ved store sommerhændelser og ved vinterhændelser. Især sommeroversvømmelserne giver afgrødetab for landbruget. Beregninger viser desuden, at i forhold til nuværende forhold så øges de samlede oversvømmelsespåvirkede arealer for hændeshyppigheder mellem 5 og 100 år (T5-100 år) med 3,6-3,8 km² ved en middeltrendfremskrivning i år 2050 (CC 2050 "middel")¹.</p> <p>Udfordringen fremkommer ved:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Skybrud ☒ Langvarig regn, sommer ☒ Langvarig regn, vinter ☒ Tøbrud
Virkemiddel	Det kan være svært og dyrt at finde tekniske løsninger, der beskytter alle arealer i ådalen og derfor er et virkemiddel som jordfordeling et oplagt virkemiddel flere steder.

¹ DHI rapport CC C2C Gudenåen

Jordfordeling	Bemærkninger
	<p>Ved en jordfordeling findes erstatningsarealer i oplandet for de arealer, der tages ud af drift i ådalen som følge af jævnlige oversvømmelser.</p> <p>Jordfordeling er en metode, der med fordel kan benyttes, når flere arealer skal skifte ejer samtidig. Det kan fx være tilfældet, hvis der skal gennemføres et projekt, hvor landbrugsjord skal tages ud af almindelig landbrugsdrift og indgå i et vådområde, en skov eller lignende. Den projektansvarlige – en kommune, Naturstyrelsen, et vandselskab eller lignende – kan bede Landbrugsstyrelsen som jordfordelingsmyndighed om at starte en jordfordeling.</p> <p>Kommuner kan søge Landbrugsstyrelsen om bistand til at gennemføre en multifunktionel jordfordeling i forbindelse med realiseringen af et multifunktionelt projekt, fx et klimatilpasningsprojekt. Landbrugsstyrelsen afholder alle omkostninger i forbindelse med jordfordelingsprocessen. Ordningen dækker ikke erstatninger, værditab/forøgelse ved jordbytte mv. Deltagelsen er frivillig.</p> <p>Et supplement til multifunktionel jordfordeling er at søge om tilskud til kvælstofvådområder eller Klima-Lavbundsprojekter (en ny ordning i 2021), som giver mulighed for engangserstatninger til lodsejerne.</p>
Effekt af virkemiddel	<p>Ved at gennemføre en jordfordeling på berørte arealer i ådalen kan der findes mere robuste jorder til landbruget som erstatning for de jorder, der oversvømmes. Dermed reduceres/fjernes påvirkningen af landbrugets arealer, åens naturlige dynamik bibeholdes og der kan parkeres/forsinkes vand på de ånære arealer uden gener for landbruget. Desuden vil der være positive effekter på natur og miljø. Virkemidlet løser ikke udfordringen med oversvømmede arealer, men man flytter værdifuld landbrugsjord til tørre steder.</p> <p>En yderligere vandparkering i ådalen end den, der sker i dag, vil kunne give 2.000.000 m³ fordelt over fem strækninger,² og i tilfælde af 20- års hændelser vil maks. vandstand kun reduceres med 1-6 cm.</p> <p>Vandparkering i ådalen er ikke en entydig løsning på udfordringerne i Gudenåen, men problemerne i resten af Gudenåen vil være endnu større, hvis man laver tiltag der sikrer alle de arealer der bidrager til vandparkering i dag.</p>

² Kilde: DHI C2CCC 2020

Jordfordeling	Bemærkninger																																																						
	<p>Da vandet ikke fjernes ved dette virkemiddel, kan det være nødvendigt, at der samtidig laves lokale sikringsløsninger omkring byer, bygninger og infrastruktur som beskrevet i virkemidlet for "Diger og terrænregulering".</p> <p>Hertil kan det være nødvendigt, at de rekreative funktioner i ådalen tilpasses vandet i det omfang, det er muligt og nødvendigt.</p> <p>Jordfordeling skal ikke gennemføres, fordi det antages at vandparkering i ådalen er en løsning for andre oversvømmede områder, men fordi det fordi det mindsker eller helt fjerner landbrugets og lodsejerens økonomiske tab i oversvømmelsesområderne langs Gudenåen.</p> <p>Nedenfor vurderes virkemidlet ud fra denne præmis.</p> <p>Nedenfor er vist i hvilke måneder virkemidlet vil have effekt.</p> <table border="1" data-bbox="639 835 1291 949"> <tr> <td style="background-color: #90EE90;"></td> <td>Effekt efter hensigten</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #FFD700;"></td> <td>Effekten er mindre end hensigten</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #FF0000;"></td> <td>Effekten er meget ringe eller ikke eksisterende</td> </tr> </table> <p>T20:</p> <table border="1" data-bbox="639 1055 1407 1133"> <tr> <td>J</td><td>F</td><td>M</td><td>A</td><td>M</td><td>J</td><td>J</td><td>A</td><td>S</td><td>O</td><td>N</td><td>D</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td> </tr> </table> <p>T100:</p> <table border="1" data-bbox="639 1202 1407 1279"> <tr> <td>J</td><td>F</td><td>M</td><td>A</td><td>M</td><td>J</td><td>J</td><td>A</td><td>S</td><td>O</td><td>N</td><td>D</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td><td style="background-color: #90EE90;"></td> </tr> </table>		Effekt efter hensigten		Effekten er mindre end hensigten		Effekten er meget ringe eller ikke eksisterende	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D													J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D												
	Effekt efter hensigten																																																						
	Effekten er mindre end hensigten																																																						
	Effekten er meget ringe eller ikke eksisterende																																																						
J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D																																												
J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D																																												
Lovgivningsmæssige barrierer	Denne vurdering er ikke foretaget her, da der er tale om et generelt virkemiddel og at det fult ud afhænger af det konkrete projekt.																																																						
Realiserbarhed	<p>Jordfordeling er et virkemiddel, der er brugt i mange ådalsprojekter og det vurderes også realiserbart i Gudenåen.</p> <p>Jordfordeling er frivillig og er afhængig af, at der kan findes attraktivt erstatningsjord og velvilje blandt lodsejere. Dertil kommer at der skal kunne skabes enighed omkring værdien af de arealer der skal handles.</p>																																																						